N°. 89. 1845.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 29 Julij.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 26sten Julij.

De koning wordt heden op de Tuilerien verwacht om er gedurende de julijdagen te verblijven, waarna Z. M. zich naar het kasteel Eu begeeft.

— De hertog en hertogin *van Nemours* zijn op hunne reis den 24sten te Chateauroux aangekomen en aldaar door de menigte met gejuich ontvangen.

— De *Moniteur* deelt een staat mede van den in- en uitvoer gedurende de jaren 1842 tot 1844. De invoer heeft bedragen in 1842 fr. 1,142,000,000; in 1843 fr. 1,186,900,000; in 1844 fr. 1,192,000,000. De uitvoer, in 1842 fr. 940,200,000; in 1843 fr. 992,000,000; in 1844 fr. 1,153,400,000. Aan granen waren in 1842 slechts ingevoerd 842,580 hectoliters; in 1843, 2,301,025 hectoliters; in 1844, 2,674,961 hectoliters.

— Het standbeeld van den hertog *van Orleans* is gisteren avond op de plaats van de Louvre aangekomen.

Twee basreliefs in brons zullen het voetstuk van het standbeeld des hertogs *van Orleans*, in de Louvre versieren: zij stellen voor de inneming der citadel van Antwerpen, en den doortogt der Algerijnsche bergpas *de ijzeren poorten*, aan welke beide wapenfeiten de hertog deel nam.

Heden is het standbeeld des hertogs op zijn voetstuk geplaatst onder toezigt van den architect, den beeldhouwer *Marochetti* en den meester timmerman. Het paard waarop de hertog gezeten is, wordt door zijn ruiter opgehouden, op het oogenblik dat de hertog het vaandel groet; het rust alleen op den linker voor- en den regter achtervoet, terwijl het hoofd bijgebragt is; deze schilderachtige stand was zeer moeijelijk uit te voeren, ter zake van het evenwigt dat de geheele bronzen massa moest bekomen. Alleen de beide basreliefs en het hek rondom het monument moeten nu nog geplaatst worden.

— De Prins *Napoleon Bonaparte*, zoon van *Jérôme*, die zich sedert twee maanden alhier bevindt, heeft van de regering verlof gevraagd, om zijn' neef, Prins *Lodewijk*, op het kasteel van Ham te bezoeken. Dit verlof is hem geweigerd.

— De dagbladen houden zich steeds bezig met de bedoelingen der regering nopens de algemeene verkiezingen. Dit vraagstuk schijnt herhaaldelijk bij het kabinet behandeld te zijn, doch er zou vóór Augustus geen besluit genomen worden.

— De koninklijke drukkerij, zoo rijk in uitheemsche lettervormen, zal weldra worden verrijkt met karakters, geschikt om de Egyptische hieroglyfen af te drukken; van de 1500 teekens, die noodig zullen zijn, zijn reeds 7 à 800 gegraveerd. In Engeland en Duitschland is dat beproefd, maar opgegeven, zijnde het uiterst moeijelijk, ongelijke teekens, die eer schilderij dan schrift zijn, getrouw weer te geven.

— De onwillige timmermans-werklieden schijnen zich allen wederom aan den arbeid te zullen begeven. Er is eene schikking tusschen hen en de bazen tot stand gekomen, die voor het meerendeel bewilligd hebben in het verhoogd tarief van 5 fr.

— Berigten uit Madrid van den 20sten Julij behelzen, dat de ministers zich naar Saragossa zouden begeven, alwaar met het hof over de aanstaande bijeenkomst der cortes zou gehandeld worden. De koningin zou met hare moeder en gevolg achtervolgelijk bezoeken Saragossa, San-Sebastian, Tolosa, Bergara, Mondragon en San-Agnesa. In Guypuzcoa werden groote toebereidselen gemaakt om de jonge vorstin te ontvangen.

— De dagbladen van Smyrna deelen nadere bijzonderheden mede over den vreeslijken brand welke die stad geteisterd heeft. De brand is den 3den Julij des avonds ten zes ure ontstaan in den grooten khan van Iman-Oglou, in den winkel van een barbier, wiens onvoorzigtigheid er de oorzaak van is geweest. In den beginne was de wind kalm en scheen er geen gevaar, maar weldra stak er een hevige noordenwind op, die de vlammen met groote hevigheid aanblies en voortjoeg. Na gedurende achttien uren te hebben voortgewoed, en na van het noorden naar het zuiden, en van het zuiden naar het noorden, vervolgens van het oosten naar het westen, naar de wind omsloeg, te zijn voortgegaan; na de geheele Armenische wijk te hebben verwoest, de turksche wijk te hebben aangetast en de bazars te hebben bedreigd, is de brand eindelijk gestuit geworden aan het noordereinde der Frankische straat, eensdeels door een groot gebouw, aan de heeren *Sponty* behoorende, waardoor ook de wijk der marine is gespaard gebleven, anderdeels door de vereenigde pogingen van de equipagien der op de reede liggende fransche en oostenrijksche schepen.

De door den brand veroorzaakte schade wordt op 200 millioenen piasters (50 millioenen fr.) geschat. Meer dan 4000 huizen, magazijnen en winkels, een veertigtal Khans, de Armenische kerk, het kapucijner en vier Turksche kloosters, twee moskee's, verscheidene andere gestichten, de consulaten der Nederlanden, van Belgie en Toskane zijn een prooi der vlammen geworden. Van de 800 meestal welgebouwde huizen der Amenische wijk, zijn er naauwelijks veertig overgebleven. De Kenourio Makalà, meerendeels door inlandsche katholijken bewoond, de frankische straat, een gedeelte van de wijken St. George, San-Dimitri en de hospitalen zijn allen in een puinhoop verkeerd.

— Ter beurze van heden (26 Julij) waren genoteerd: 5 pCt. 121,70; 3 pCt. 83,55; Spanje 3 pCt. 38; Rom. L. 104 3/8.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 25sten Julij.

Z. M. de Keizer van Rusland heeft den 14den het geheel van graniet gebouwde fort *Alexander*, te Kroonstadt, gewapend met 120 stukken, ingewijd. Bij deze plegtigheid lagen 18 linieschepen, waaronder 3 driedekkers, verscheidene fregatten en kleinere bodems, benevens twee afdeelingen kanonneersloepen op de reede, van welke honderde vlaggen woeijen en die van tijd tot tijd eereschoten deden.

Het Ural- en Altaigebergte levert thans veel goud op, en vermeerdert nog jaarlijks de opbrengst, zoodat hetzelve alle vroegere door hunnen rijkdom aan goud beroemde landen, als Peru, Brazilië, Nieuw-Grenada, enz. verre achter zich laat.

— Voorloopig kan men nog de volgende punten melden, welke in de vergadering der Rabbijnen alhier beslist zijn. Voortaan zal in de Israëlitische gebeden wel de leer van den Messias in een' hoogeren, wijsgeerigen geest behouden blijven, doch zal daaruit gelaten worden de bede *tot herstelling van een Joodsch Rijk en terugkeer der Israëliten naar Palestina,* Evenzeer zal weggelaten worden de bede, om *den dienst der offeranden* te herstellen. Ook zal de voorlezing der vijf boeken *Mosis* niet over één, maar over drie jaren verdeeld worden, terwijl onmiddelijk na de voorlezing van elk hoofdstuk, eene uitlegging in de Hoogduitsche taal zal worden voorgedragen.

— In het kanton Lucern heeft een voorval plaats gehad, maar al te zeer geschikt, om den daar heerschenden geest van godsdienstige en staatkundige partijschap nog meer aan te wakkeren. In den nacht van den 19den op den 20sten Julij is het lid van den raad des kantons en van dien voor het openbaar onderwijs, de heer *Joseph Leu*, in zijn woonhuis te Ebersol, in de kamer, waar hij met zijne vrouw en kinderen sliep, door een pistoolschot in de borst zoodanig getroffen, dat hij, eer men hem eenige hulp kon toebrengen, overleed. Hij was een zeer vermogend landbouwer en werd algemeen voor het hoofd van de partij in Lucern gehouden, die aldaar het onderwijs der jeugd aan de

Jezuiten heeft willen toevertrouwen. Bij zijne partij genoot hij de grootst mogelijke achting en zelfs sommigen zijner tegenstanders lieten hem het regt wedervaren, dat hij een man was van vlekkelooze regtschapenheid en oud-Zwitsersche trouw. De vrienden van *Leu* hebben 's mans dood dadelijk aan eenen moorddadigen aanslag der radicalen toegeschreven. Het regeringsblad van Lucern heeft in een nommer, dat met rouwranden verscheen, 's mans dood op die wijze aangekondigd, en hem daarbij den naam van vader van het kanton gegeven. In datzelfde blad is eene aankondiging van de zijde der regering verschenen, waarbij een prijs van 6000 franken wordt uitgeloofd aan degeen, die den moordenaar van *Leu* in handen van het geregt levert. De meer gematigden in Zwitserland hebben dadelijk hunnen afschuw van den moord zeer luide geopenbaard. De bladen der heethoofdige liberalen hebben intusschen weldra beginnen te beweren, dat er geen moord heeft plaats gehad, en dat *Leu* in eene vlaag van zwaarmoedigheid, zich-zelven van het leven heeft beroofd. Tusschen de bladen der beide partijen wordt reeds over dit punt een levendig en hevig twistgeschrijf gevoerd, waarbij men van den eenen kant allerlei omstandigheden te berde brengt, om de onmogelijkheid te bewijzen dat de moordenaar in de woning van *Leu*, waarin niet minder dan zeventien bedienden sliepen, heeft kunnen doordringen, en aan den anderen kant uit gezegden van radicale bladen, die nog vóór het gebeurde in het licht zijn verschenen, tracht aan te toonen, dat de moord het gevolg is van een vooraf door de radicalen gesmeed verfoeijelijk plan. Algemeen erkent men, dat sedert de ontsnapping van doctor *Steiger*, geene gebeurtenis in Zwitserland heeft plaats gehad, die zoo zeer als deze de gemoederen in beweging brengt.

BELGIE.

BRUSSEL, den 27sten Julij.

Uit Antwerpen schrijft men van den 26sten:

Het huis *Cockerill* laat alhier een werf tot het bouwen van ijzeren stoombooten inrigten, en wel in de nabijheid van het oude arsenaal. Behalve 2 paketbooten, welke het gouvernement besteld heeft voor den dienst van Ostende naar Douvres, zullen nog 3 andere stoombooten gebouwd worden voor handelhuizen van Gend en Antwerpen.

— Het Siciliaansch fregat *Urania*, van 46 stukken en 332 man, waaronder 40 adelborsten, ligt alhier nog op de reede en wordt dagelijks door vele inwoners bezocht, die aan boord zeer beleefd worden onthaald. In Junij 1844 is dit fregat uitgezeild, en heeft de Antilles, Brazilië, N. Amerika, Zweden, Denemarken en Holland bezocht. Het zal alhier 14 dagen blijven, en vervolgens de Engelsche en Iersche havens bezoeken.

— In den *Impartial de Bruges* leest men:

» Een onzer best onderrigte berigtgevers meldt ons, dat de Belgische Jesuiten, voor rekening van hunne uit Frankrijk verdreven broeders, in Henegouwen, op de uiterste grenzen van Frankrijk en Belgie, twee gebouwen van grooten omvang hebben aangekocht, bestemd tot het oprigten van scholen voor kinderen van zoodanige Fransche familiën, welke het onderwijs der orde volstrekt wenschen te behouden."

NEDERLANDEN.

BREDA, den 28sten Julij.

Volgens de thans ontvangene Londensche dagbladen, is het Nederlandsche stoomschip *Cycloop*, hetwelk Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden naar Engeland aan boord had, den 24sten Julij, des namiddags tegen half twee ure, voor Woolwich aangekomen. Er waren daar alle toebereidselen gemaakt, om Zijne Majesteit met de verschuldigde eerbewijzen te ontvangen. Eene eerewacht van de Koninklijke mariniers en eene veldbatterij, welke laatste de eereschoten moest doen, waren te Woolwich aangekomen en twee rijtuigen der Britsche Koningin waren naar dat punt gezonden, om voor het gebruik des Konings en van zijn gevolg te dienen. In eene sloep, die den Koninklijken Nederlandschen standaard voerde, is Zijne Majesteit aan wal geroeid, en daar onder anderen door den eersten lord der admiraliteit, graaf *Haddington*, en een aantal Britsche zee-officieren ontvangen. Ook de Nederlandsche gezant te Londen, de heer *Dedel*, heeft den Koning dadelijk te Woolwich begroet.

De Koninklijke Nederlandsche standaard wapperde van een der gebouwen van het dok van Woolwich, zoo lang Zijne Majesteit zich daar bevond, en onder het lossen van eereschoten is Hoogstdezelve, na een zeer kort verblijf, van daar naar Londen vertrokken, waar Zijne Majesteit in Mivarts-hôtel zijnen intrek heeft genomen.

Den 25sten Julij in den namiddag, heeft de Koning Londen verlaten, om aan Hare Majesteit de Koningin van Engeland en haren gemaal, die zich in den laatsten tijd op Osborne-house, eene nieuw ingerigte Koninklijke verblijfplaats op het eiland Whigt, hebben opgehouden, een bezoek te geven. Zijne Majesteit heeft de reis van Londen naar Portsmouth, langs den zuidwestelijken spoorweg, in 2 uren en 10 minuten gedaan, en werd daarbij ook door verscheidene edellieden van het hof der Britsche Koningin vergezeld. Bij de aankomst des Konings te Portsmouth werd Zijne Majesteit door Zijne Koninklijke Hoogheid Prins *Albert*, die kort te voren van het eiland Whigt naar die zeeplaats is overgestoken, ontvangen. Onder het lossen van eereschoten, ook door de in de haven liggende schepen, hebben Zijne Majesteit en Zijne Koninklijke Hoogheid zich vervolgens te Portsmouth aan boord van *the Fairy* ingescheept, welk Koninklijk stoomschip de Nederlandsche vlag en den standaard van Prins *Albert* voerde, en reeds tusschen vijf en half zes ure van denzelfden namiddag is het Koninklijk gezelschap te Osborne, op Whigt, aan land gekomen. De berigten voegen er bij, dat de Koning op dat eiland zijne verblijf zal houden op het kasteel van Norris, hetwelk op last van Koningin *Victoria*, daarvoor in gereedheid was gebragt. Zijne Majesteit zou echter, naar men meende, spoedig weder naar Londen terugkeeren.

Van Hellevoetsluis wordt voorts van ll. Woensdag, het volgende gemeld:

» Nadat reeds gepasseerden Zaturdag het stoomschip *de Cycloop*, bestemd om Z. M. den Koning naar Londen over te brengen, uit Texel alhier was aangekomen, arriveerde Woensdag, den 23 dezer, door het kanaal van Voorne, het Koninklijk stoomjagt *de Leeuw*, aan boord hebbende Z. M. den Koning, Hunne Excellentien de Ministers van Marine en van Kolonien, benevens verder gevolg. Zoodra het jagt in het gezigt was, werden van den toren, de gebouwen en de ter reede en in de havens liggende schepen de vlaggen geheschen, terwijl bij aankomst in de sluis, aan Z. M., door het detachement mariniers met de muzikanten van het wachtschip *de Schelde*, de gebruikelijke militaire honneurs werden bewezen, en Hoogstdezelve door de menigte toeschouwers met een luid gejuich werd ontvangen, hetwelk Z. M. met zijne gewone minzaamheid beantwoordde. De heer *Bronovo*, directeur der Marine, en de kommanderende officier van het wachtschip *de Schelde*, kapitein-luitenant *Stort*, begaven zich dadelijk aan boord, om Z. M. te complimenteren, en vertoefden aldaar tot dat het jagt de reede opstoomde, hetwelk alstoen door de brik *de Koerier*, met drie en dertig schoten werd gesalueerd en door het in het want en op de ra's paraderende volk van dien bodem en van de stoomschepen *Cycloop* en *Cerberus* met een driewerf herhaald *hoerrah!* begroet. Het jagt ter zijde van de *Cycloop* gekomen en Z. M. en gevolg daarop overgegaan zijnde, alwaar Hoogstdezelve door den kommandant der zeemagt werd ontvangen, werd dadelijk het anker geligt en de reis verder voortgezet. Inmiddels hadden zich de mariniers en muzikanten op het Ooster-Havenhoofd geschaard en bewezen bij het vertrek weder de gewone honneurs, terwijl ook de brik *de Koerier* nogmaals met drie en dertig schoten salueerde.

Z. Exc. de minister van marine, die Z. M. slechts tot hiertoe uitgeleide deed, aan wal teruggekeerd zijnde, heeft zich den volgenden dag aan boord van de naar Oost-Indie bestemde brik *Koerier* begeven, en na alles op dien bodem in oogenschouw te hebben genomen, zijne tevredenheid betuigd over de op dat schip heerschende orde en netheid. Daarna begaf Z. Exc. zich aan boord van het stoomschip *Cerberus* en het wachtschip *de Schelde*, en hield zich een geruimen tijd over al de inrigtingen met de meeste belangstelling bezig. Daarna heeft de minister te Hellevoetsluis de werf, de magazijnen, de dokken, enz., in oogenschouw genomen, alsmede het hospitaalschip *de Valk*, en is den volgenden dag over Brielle naar de residentie teruggekeerd.

— Bij besluit van den 2den Julij jl., n°. 61, heeft Zijne Majesteit in deze provincie benoemd:

Tot dijkgraaf van den Nieuwland-Mantia-polder van Standdaarbuiten *L. J. Blommerde*, in plaats van *M. de Wit*, overleden;

tot gezworen van den Republiek-polder onder Oosterhout *G. Berman*, in plaats van den baron *van den Borgh van Verwolde*, ten gevolge van verandering van woonplaats;

tot gezworen van den West-polder onder Oosterhout *G. Berman*, in plaats van denzelfden baron *van den Borgh van Verwolde*;

tot heemraad van de drie binnen-bannen Uppel, Zandwijk en Ouden Doorn, gelegen onder Zandwijk en Almkerk *T. Snoek*, in plaats van *F. van de Koppel*, overleden.

— Bij Koninklijk besluit van den 17den dezer, n°. 72, is de staats-commissie, benoemd bij dat van den 20sten Augustus 1844, n°. 56, tot het vervaardigen van wettelijke verordeningen tot regeling van de aanspraken der tegenwoordige en toekomstige burgerlijke ambtenaren en van hunne weduwen of weezen op pensioen

ten laste van den Staat, ontbonden, met dankbetuiging voor de in dezen door haar bewezene belangrijke diensten.

— De heer Mr. *J. Cornelissen*, door de Provinciale Staten van Overijssel, op den 17den dezer, tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal benoemd, heeft voor die benoeming bedankt.

— Z. M. de Koning heeft aan den reeds met lof bekenden Nederlandschen graveur, den heer *M. C. de Vries, jr.*, te Amsterdam, doen ter hand stellen eenen prachtigen ring met smaragd en brillanten, vergezeld van eenen zeer vleijenden brief, waarin Zr. Ms. bijzondere tevredenheid wordt uitgedrukt, wegens eene door dien graveur vervaardigde en aan Hoogstdenzelven aangebodene gravure (en relief) op eenen Oosterschen onyx van vrij grooten omvang.

— Uit Rotterdam schrijft men van den 25 Julij:

» Den 22sten werd het orgel in de Groote Kerk alhier weder voor de eerste maal na de ondergane reparatie, bij de goddienstoefening gebruikt. Na den afloop derzelve verschafte de verdienstvolle organist, de Heer *Tours*, aan de daar vergaderde menigte de gelegenheid, om het orgel in deszelfs bijzondere deelen en kracht te hooren, door het voordragen van verschillende stukken in den echten orgelstijl.

» Het nu bijgevoegde vierde klavier, bestaat geheel uit echo-geluiden, allen eigenaardig geïntoneerd. Het geheele werk is werkelijk in kracht vermeerderd, waartoe in 't bijzonder heeft bijgedragen, dat onderscheidene pijpen, die vroeger van hout waren, zoo als de bazuin 32 voet, bazuin 16 voet en onderscheiden andere, thans van tin zijn vervaardigd.

» De Heeren orgelmakers *J. Bätz* en C°. van Utrecht, door het vervaardigen van een aantal voortreffelijke werken bekend, aan wien de werkzaamheden der verbeteringen, veranderingen en reparatiën waren opgedragen, hebben hier nieuwen lof ingeoogst en zich zeer verdienstelijk betoond.

» Het orgel verstrekt nu tot een der fraaiste sieraden dezer stad; het is een der grootste in Europa, heeft 72 sprekende registers op 4 klavieren, en 4762 pijpen, en verdient daardoor, zoowel als door deszelfs schoonen uitwendigen bouw, dat ieder vreemdeling die deze stad bezoekt, zich naar de fraaije St. Laurenskerk begeeft, die, bij zooveel merkwaardigs, nu nog het schoone orgel aan hunne beschouwing aanbiedt.

» Heden zijn hier de vier eerste steenen gelegd boven de fondamenten van de nieuwe Zuiderkerk. Deze plegtigheid is met de meeste eenvoudigheid verrigt, alleen in tegenwoordigheid van Heeren Gecommitteerden der Nederduitsch Gereformeerde gemeente alhier, door vier zonen van dezelve, terwijl al het werkvolk, de architekten en den aannemer er bij tegenwoordig waren, benevens de echtgenooten der Gecommitteerden."

— Uit Amsterdam schrijft men van den 25 Julij:

» Naar wij met zekerheid nader vernemen, is de inwijding onzer nieuwe Beurs op Woensdag den 10 September e. k., bepaald, en zal op 26 Augustus e. k. een begin met het afbreken der Hulpbeurs gemaakt worden, ten einde vrije ruimte op den Dam te verkrijgen voor de feestelijke plegtigheden der inwijding, die met de tegenwoordigheid van Z. M. den Koning zal vereerd worden. Er zal in den tusschentijd van 26 Augustus tot 10 September beurs gehouden worden op het Rembrandsplein, hetwelk met eene schutting omheind en naar behooren tot het voorgestelde doel zal worden ingerigt.

— In de *Nijmeegsche Courant* leest men:

» Bij nader onderzoek is gebleken, dat de tweede rups-soort, welke zich in het Rijk van Nijmegen vertoont, niet is de zoogenaamde *bombyx monacha*, maar de ruwe, harige, zwarte rups (*bombyx dispar*); zij is te Groesbeek aanwezig, maar vooral wordt zij gevonden in het Maldensche vak onder de gemeente Heumen. Deze rups-soort vertoont zich overigens minder aan de dennenbosschen, maar des te meer aan het eikenhout.

» Onder Groesbeek is de vernieling, door de den-rups aangebragt, zeer groot. De dennenbosschen hebben op eenige plaatsen het aanzien, als of er brand in dezelve heeft plaats gehad. De kraaijen en spreeuwen, welke zich meer en meer in die bosschen vertoonen, brengen wel eenige vermindering van deze groene rups te weeg, doch door haar groot aantal en verspreiding, kan men geene zigtbare vernieling van dit schadelijke insect bespeuren."

— Van den Helder schrijft men van den 24sten dezer:

» Naar men verneemt, zal met den 1sten Augustus aanstaande buiten dienst worden gesteld Z. M. fregat *Palembang*, welke bodem onlangs uit Oost-Indiën in het Vaderland is teruggekeerd; zullende de kommandant en verdere officieren met dien datum op nonactiviteit worden gebragt. Diegenen der equipagie, welke hun dienstjaren verstreken zijn, zullen met paspoort gaan, en de overige manschappen overgeplaatst worden op Z. M. wachtschip *Sambre* alhier.

— Den 25sten is te Utrecht aangekomen de kolonel *Goetz*, kommanderende het eerste, en den volgenden dag de kolonel *Verhorst*, kommanderende het zevende regiment infanterie, ten einde inspectie te houden, eerstgemelde over het 3de en het depôt-bataillon, en laatstgenoemde over het depôt-bataillon hunner onderhebbende korpsen, te Utrecht in garnizoen.

— Den 22, 23, 24 en 25sten Julij heeft te Utrecht het jaarlijksch examen van de kweekelingen der aldaar gevestigde Veeartsenijschool plaats gehad, na welks afloop tot veeartsen zijn bevorderd: *W. Dogterom* en *W. F. Boodt* uit de provincie Zuid-Holland, *J. Hoffnagell* uit de provincie Noord-Holland, *H. Stratingh* uit de provincie Groningen, *H. van Raalten*, *F. A. Deijermans* en *B. G. Sutherland* uit de provincie Gelderland en *J. L. Hoegen* uit de provincie Vriesland.

— De 's Hertogenbossche stoombootmaatschappij heeft bij het Hooge bestuur aanvraag gedaan, om concessie te bekomen tot het in werking brengen van eene *sleepboot*, om dagelijks tusschen die stad en Rotterdam, *vice versa*, dienst te doen.

— Naar men verneemt, heeft het fonds van wijlen den heer *J. Oomkens*, boekhandelaar te Groningen, op den 21. en 22. Julij ll. verkocht, nagenoeg opgebragt *f* 42,000.

Sedert de laatst gedane bekendmaking zijn door de belanghebbenden geligt de navolgende door Zijne Majesteit verleende octrooijen:

een octrooi in dato 21 Maart 1845, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *F. Reuters* te 's Hertogenbosch, op de invoering van de uitvinding om door middel van de zoogenaamde Jayotype, de hoeden juist passende te maken, zonder de minste knelling of drukking;

een octrooi in dato 4 April 1845, voor den tijd van tien jaren verleend aan *L. Maertens*, woonachtig te Brussel, domicilium verkozen hebbende bij *E. Serruijs* te Rotterdam, op de invoering en op de verbetering van een nieuw systema van weven op de hand, onder den naam van: *metier de Poorter*;

een octrooi in dato 22 April 1845, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan *H. F. Eynje*, ingenieur der 1ste klasse van den waterstaat te Nijmegen, op de uitvinding van eene dubbel werkende persbuis met kleine deurkleppen, ter opvoering van water;

een octrooi in dato 15 Mei 1845, voor den tijd van tien jaren verleend aan *W. Pringle*, woonachtig te Londen, domicilium verkozen hebbende bij *A. S. Preston* te Rotterdam, op de invoering van eene verbeterde wijze om den doortogt van onderscheidene dampen en andere stoffen, ontstaande uit scheikundige werken, in zekere gevallen te besturen, en anders om dezelve te behandelen.

Uittreksel van het Verslag door den heer Gouverneur en Gedeputeerde Staten aan de Provinciale Staten van dit gewest uitgebragt, in de zitting van den 2den dezer, nopens den staat der provincie Noord-Braband. Vervolg.

Kanalen.

De tijd die sedert de vorige zitting van U. E. G. A. is verstreken, is door ons benaarstigd geworden, om, zoo mogelijk, de grondeigenaren in de polders die belang hebben bij de daarstelling van het ontworpene inundatie- en afwaterings-kanaal, tusschen Grave en Geertruidenberg, te doen bewilligen in eene geëvenredigde bijdrage, in de kosten voor de eventuële uitvoering van dat plan vereischt.

Tot ons leedwezen moeten wij echter vermelden, dat deze pogingen tot hiertoe met geen gunstig gevolg zijn bekroond, en dat alzoo de daarstelling van een zoo belangrijk werk, steeds in het onzekere blijft. Wij zullen echter onze pogingen blijven aanwenden, om, zoo mogelijk, deze zaak tot de gewenschte afdoening te brengen.

Intusschen zijn door de Hooge Regering afgewezen geworden de bezwaren, die door eigenaren in polders op de oude Maas uitwaterende, tegen de daarstelling van dat kanaal zijn ingebragt.

De Zuid-Willemsvaart is wederom in onderhoud aanbesteed den 21 Januarij 1845, aan *A. P. Mourus* te Lent, tot 1 Julij 1847, voor de som van *f* 103,300.00. Dezelve bevond zich gedurende het afgeloopene jaar, benevens de kunstwerken, over het algemeen steeds in eenen vrij voldoenden staat.

De afslag evenwel, welken aan de gedeelten dijks boven sluis n°. 1, nabij 's Hertogenbosch, over eene lengte van 2,800 ellen, in den winter van 1843 op 1844 ontstaan was, is later, niettegenstaande daartegen voorzieningen genomen zijn, aan de noordzijde dier dijken, over eene lengte van omtrent 1,800 ellen, aanmerkelijk toegenomen; doch thans is in het loopende onderhoudsbestek, eene mindere kruinsbreedte bij eene flaauwere buitenglooijing

voor deze zoo zeer aan afslag onderhevige dijken, beschreven geworden, ten einde den golfslag zoo veel mogelijk te temperen.

De scheepvaart is op dit kanaal in den afgeloopen winter van 1844 op 1845, gedurende 88 dagen door de vorst gestremd geweest, doch is thans zeer levendig.

In Januarij ll., is eene zeer groote massa water door dit kanaal gepasseerd, en is dus ook weder met buitengewoon groote schuifopeningen aan de sluizen moeten getapt worden. De oorzaak van dezen voor de kanaalwerken allezins schadelijken grooten toevoer van water, wordt toegeschreven aan de verrigtingen, die ten behoeve van het nieuw gegraven kanaal door de Kempen in Belgie plaats hebben. Het voornemen bestaat om daaromtrent, ter gelegener tijd, een onderzoek te bewerkstelligen.

Voor het graven van een kanaal en der daartoe behoorende kunstwerken, van Eindhoven naar de Zuid-Willemsvaart boven Helmond, zijn in den loop dezes jaars de gedetailleerde plans van wege de Stad Eindhoven opgemaakt.

Wij zijn in de gelegenheid gesteld geweest, om daaromtrent ons gevoelen uit te brengen, in verband ook met de deswege door Besturen van andere Gemeenten ingebragte bedenkingen en bezwaren, en het verlangen van eenige dier Besturen, om aan dat kanaal, in het belang hunner Gemeenten, losplaatsen te mogen daarstellen.

Bij de onlangs gevestigde Kamer van Koophandel te Breda, is het voornemen opgevat om een project op te maken, voor het daarstellen van een hulp-kanaal van Breda af naar het Hollandsch Diep, dat zoowel tot ontlasting van de Mark, als voor de stoom- en scheepvaart zoude moeten dienen, waartoe door gemelde kamer de voorlichtingen en hulp van den Rijks-Ingenieur *N. J. van der Lee* te Oosterhout, is ingeroepen. Reeds in 1841 bestond bij het Heemraadschap van de Mark en Dintel een dergelijk voornemen, voor zoo veel betreft een kanaal tot verbeterde uitwatering, hetwelk bij een project gebleven is.

Gekanaliseerde Rivieren.

De werken van den in 1823 afgesloten en verbeterden Steenbergschen Vliet, en die van de in 1828 herdigte Mark en Dintel, worden in eenen zeer goeden staat onderhouden.

Beide rivieren vorderden ook in dit jaar geene buitengewone uitgaven; en hoezeer dezelve kunnen geacht worden over het algemeen aan hare bestemming te beantwoorden, zoo schijnt echter het belang van eenige der op dezelve uitwaterende landen mede te brengen, dat een grooter afvoerend vermogen aan die rivieren worde gegeven, waartoe dan ook vermoedelijk, ter bekwamer tijd, zal overgegaan worden.

Rivieren en waterleidingen.

In den staat der hoofd-rivieren schijnt geene merkbare verandering te zijn ontstaan. De bevaarbaarheid der Maas, van de Dieze af tot aan Heusden, laat echter op eenige punten nog al te wenschen over; inzonderheid zoude bij lagen en zelfs bij middelbaren waterstand, de zandplaat in deze rivier voor den mond der Dieze, aan de stoom- en scheepvaart veel hinder toebrengen. Het baggeren eener geul door die plaat, is blijkens naauwkeurige opnemingen en peilingen, dan ook dringend noodzakelijk bevonden; een bestek en begrooting van kosten is daartoe reeds ingezonden, en de aanbesteding van dat werk zal dezer dagen plaats hebben.

De rivier de Dieze zelve werd, even als in vorige jaren, door uitbaggering tot op eene bepaalde diepte van 0.66 el boven AP, of 3.45 el onder de nul der peilschaal te 's Hertogenbosch, ondergingen, en bevond zich mitsdien, bij gewoon zomerwater voor de scheepvaart voldoende. [illegible]

De Killen in den verdronken Zuid-Hollandschen Waard, ondergingen geene aanmerkelijke veranderingen. De mond van de Bakkers-Kil verlandt echter zigtbaar, door de zich daarin van tijd tot tijd verzettende zanden.

Het Hollandsch Diep schijnt mede geene groote verandering te hebben ondergaan; doch de droogte in het midden van dien stroom tusschen den Moerdijk en Willemsdorp, is echter sedert den jongsten winter merkbaar toegenomen, en is voor de overvaart met de stoomboot bij ebbe weder meerder hinderlijk.

Het Volkerak.

De inscharingen en oevervallen in den linker-oever van dezen stroom, in de jaren 1842 en 1844 in de Beukelenbergsche Slikken voor den Polder de Heen, beneden den mond des Steenbergschen Vliets ontstaan, waarvan bereids in het verslag des vorigen jaars gewag is gemaakt, namen niet merkbaar toe, en zijn voor alsnog van geenen verontrustenden aard. De aandacht blijft daarop gev[illegible]

De rivier de Eendragt schijnt op vele punten nog altijd eene mindere breedte en diepte te erlangen.

Het Kromme Gat en Bergsche Diep, in den omtrek van Bergen-op-Zoom, ondergingen, voor zoo veel bekend is, geene merkelijke veranderingen.

Binnen-Rivieren.

De waterstand was steeds te hoog, om aan het benedendeel van het riviertje de Aa, iets ter verbetering te ondernemen. Met de vereischte opnemingen en waterpassingen, tot het opmaken van ontwerpen ter verbetering van de rivier de Dommel, is onlangs een begin gemaakt. Dit werk is thans door den Hoofd-Ingenieur van den waterstaat, met onze goedkeuring, aan den heer *R. van Ingen*, onder toezigt van den Provincialen-Ingenieur Jhr. *E. C. B.* Ridder *van Rappard*, opgedragen. Wij hebben intusschen voorzieningen genomen, tot het doen ophouden van de klagten, die het te hoog opschutten van het water aan de watermolens, op de Kleine Dommel en eene gedeelte van de Groote Dommel gevestigd, hebben doen ontstaan.

Het Oude Maasje bevond zich voor de uitwatering van het boven- en beneden-land van Heusden, de Gemeenten Eethen, Meeuwen en Dussen, alsmede voor die van de Gemeenten langs de Langstraat gelegen, steeds in eenen tamelijk goeden staat.

De toestand waarin zich de Groote Wetering onder Rosmalen en andere Gemeenten bevindt, vordert dringend voorziening. Een plan van uitdieping en verbreeding, is daarvoor ontworpen, en met de Besturen der hierbij betrokken Gemeenten zijn onderhandelingen aangeknoopt, met betrekking tot de door dezelven te doene bijdragen in de hiervoor benoodigde kosten.

Omtrent de verdere kleine waterleidingen zijn geene bijzonderheden bekend geworden. Men beijvert zich steeds, daar, waar zulks wordt vereischt, dezelve te verbeteren.

Rijks-, Provinciale- en Gemeenten-wegen.

I. Groote wegen der 1e klasse.

De Rijks groote wegen worden, door middel van publieke aanbesteding, steeds in goeden staat onderhouden.

De traversen in Oosterhout, Roosendaal en Wouw, bleven nog zonder beheer; eerstgemelde bevindt zich voor de passage in eenen zeer slechten en in zelfs gevaarlijken toestand. Tot het leggen van eene vaste brug met eene ophaalbrug in dezelve, over de bestaande steenen penanten in de rivier de Donge voor Geertruidenberg, ten westen den grooten weg no 3 van Sleeuwijk naar Breda, ter vervanging van het pontveer aldaar, is door Zijne Majesteit, bij besluit van den 19 November 1844, no. 48, aan *J. van der Made, Jz.*, te Klundert, concessie verleend. Men vleit zich dat dit nuttig werk, welks uitvoering sedert een paar maanden ondernomen is, weldra geheel tot stand zal gebragt zijn, waardoor dan het pontveer voor Geertruidenberg zal vervallen.

(*Het vervolg hierna.*)

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag waren genoteerd: Ned. $2^{1}/_{2}$ pCt. 64; 3 pCt. $77^{5}/_{8}$; 4 pCt. $100^{15}/_{16}$; Handelm. $164^{7}/_{8}$; Aand. Rijn Spoorweg $114^{1}/_{4}$; Belgie $4^{1}/_{2}$ pCt. $97^{3}/_{8}$; Spanje $23^{5}/_{8}$; Onbep. St. $22^{5}/_{16}$; 3 pCt. $39^{3}/_{4}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $29^{5}/_{8}$; dito Kleine Stukken 30; Ardoins Coupons $23^{3}/_{4}$; Portug. te Lond. 3 pCt. $67^{3}/_{8}$; Rusland 5 pCt. 109; Certif. 1831 en 1833 $100^{1}/_{2}$; 4 pCt. bij *Hope* $94^{5}/_{16}$; dito bij *Stiegl.* $92^{13}/_{16}$; Certif. van Assign. 6 pCt. 77; Braz. $93^{3}/_{8}$.

Advertentiën.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.